

Ανοιχτή επιστολή 12 πανεπιστημιακών για τη συμφωνία των Πρεσπών: «Δεν είναι έντιμος συμβιβασμός, είναι διάσπαση»

Ανοιχτή επιστολή για τη συμφωνία των Πρεσπών υπογράφουν 12 πανεπιστημιακοί, αναλύοντας τα γκρίζα σημεία της συμφωνίας που υπέγραψαν Τσίπρας-Ζάεφ. Πιο συγκεκριμένα οι πανεπιστημιακοί αναφέρουν πως δεν πρόκειται για έναν έντιμο συμβιβασμό, αλλά για διάσπαση, ενώ αναφερόμενοι στο όνομα «Βόρεια Μακεδονία» γράφουν πως η συνωνυμία αυτή δεν αποτελεί επωφελή λύση. Τέλος, τονίζουν πως τα λάθη της ελληνικής διπλωματίας και τις αντιφάσεις της εξωτερικής πολιτικής. Αναλυτικά η επιστολή τους:

Η δημόσια συζήτηση για την αποδοχή και την αναγκαιότητα της συμφωνίας των Πρεσπών μεταξύ Ελλάδας και ΠΓΔΜ περιλαμβάνει τρεις βασικές ανακρίβειες, οι οποίες πρέπει να αποκατασταθούν. Το αδιέξοδο της διπλωματίας δεν οφειλόταν στην έλλειψη τόλμης ή ευφυΐας. Για 25 χρόνια το βάρος των διαπραγματεύσεων έπεσε στην εξεύρεση μιας μικτής ονομασίας, η οποία θα χαρακτήριζε και τη νέα χώρα και το έθνος που την κατοικεί και τη γλώσσα που ομιλείται, βάσει της αντίληψης ότι οι λαοί δίνουν την ονομασία τους στις χώρες και τις γλώσσες και όχι το αντίστροφο. Αυτή ήταν η κόκκινη γραμμή της ελληνικής διπλωματίας και από πουθενά δεν προκύπτει ότι υπήρξε ποτέ διαφορετική προσέγγιση. Δεν μπορούσε να την παραβλέψει καμιά κυβέρνηση, διότι, ασχέτως των επιστημονικών προσεγγίσεων, η ιστορία αποτελεί, πέρα από κάθε αμφιβολία, τη ραχοκοκαλιά του ελληνικού έθνους και θέμα εξαιρετικά μεγάλης ευαισθησίας στον ελληνικό Βορρά, στην ελληνική Μακεδονία. Η πραγματικότητα αυτή δεν ανατρέπεται ούτε αναθεωρείται με συνοπτικές διαδικασίες. Η Αθήνα δεν μπορούσε να αναγνωρίσει ένα μακεδονικό έθνος δίπλα στον δικό της μακεδονικό πληθυσμό, ασχέτως της ονομασίας του γειτονικού κράτους, για την οποία πάντοτε υπήρχαν προτάσεις και συζητήσιμες λύσεις. Δεν είναι έντιμος συμβιβασμός. Η συμφωνία των Πρεσπών δεν αποτελεί έναν έντιμο συμβιβασμό. Στην προσπάθειά να προφυλαχθεί –και όχι να καταπολεμηθεί, όπως μερικοί πιστεύουν–, το εθνικό αφήγημα και των δύο κρατών, εντέλει υπονομεύθηκε ανεπανόρθωτα το προβλεπόμενο αντίδωρο των Σκοπίων στην Αθήνα, δηλαδή η μικτή ονομασία *erga omnes*. Εφόσον, κατά το περίφημο 7ο άρθρο, με τον όρο «Μακεδονία» νοείται και η επικράτεια της ΠΓΔΜ, η διεθνής ονομασία «Βόρεια Μακεδονία» θα συνυπάρχει χωρίς αντιρρήσεις με τη σκέτη «Μακεδονία», την οποία ουδόλως θα επισκιάσει. Εξάλλου, η ελληνική παραδοχή πως με το επίθετο «μακεδονικός –ή –ό» μπορούν να προσδιορίζονται «η γλώσσα, ο πληθυσ-

σμός και τα χαρακτηριστικά του, με τη δική τους ιστορία, πολιτισμό και κληρονομιά», συνιστά –για όσους πολιτικούς και εμπειρογνώμονες δεν το έχουν καταλάβει ακόμη– άμεση αναγνώριση από την Αθήνα μιας εθνότητας, που ονομάζεται «μακεδονική». Σε έναν κόσμο, όπου η άγνοια ιστορίας και γεωγραφίας είναι ο κανόνας, η ονομασία υποκοιότητας και εθνότητας συνάμα ως «μακεδονικών», δίνει στους γείτονες, εμμέσως πλην σαφώς, ασχέτως των όρων της συμφωνίας περί αρχαιότητας, απεριόριστη πρόσβαση στη μακεδονική κληρονομιά συνολικά και μάλιστα με την υπογραφή μας. Είναι διάσπαση Η συμφωνία των Πρεσπών δεν αποτελεί ουσιαστική συμβολή στην προσέγγιση των δύο γειτονικών λαών. Δεν επιλύει τη διαφωνία. Προσπαθώντας να δώσει ίσο βάρος σε δύο απολύτως αντιφατικές ιστορικές εκδοχές, παραβιάζει την κοινή λογική, αφού αναγνωρίζει ότι αμφότερες είναι κατ' όνομα «μακεδονικές». Η συνωνυμία αυτή δεν αποτελεί επωφελή λύση, γι' αυτό και την αντιμαχόμαστε ανέναντα. Εύκολα εκλαμβάνεται ως διάσπαση μιας και μοναδικής

μακεδονικής ιστορικής ενότητας, ενώ ο εθνικός προσδιορισμός των «Βορείων» αναπόφευκτα υπερισχύει του τοπικού των «Νοτίων». Αφελής ήταν η αντίληψη των εμπνευστών της ότι οι δύο «αλήθειες» θα μπορούσαν να περιοριστούν και να ισχύουν μόνον μέσα στις αντίστοιχες επικράτειες. Όπως προκύπτει από τις συνεχείς δηλώσεις των πολιτικών της ΠΓΔΜ, τα πρόσωπα αυτοπροσδιορίζονται εντός και εκτός της χώρας όπου διαμένουν με τον τρόπο που επιθυμούν. Επιπλέον, η ιστορία δείχνει ότι οι δύο εκδοχές δεν μπορούν να στεγανοποιηθούν μεταξύ τους. Η ελληνική εκδοχή της αρχαίας μακεδονικής ιστορίας αφορά και γεωγραφικό τμήμα της ΠΓΔΜ, ενώ, από την άλλη, οι λεγόμενοι «Αιγαιάτες» πολιτικοί πρόσφυγες και οι απόγονοί τους δεν πρόκειται να αποκρύψουν τη δική τους ιστορική εκδοχή για τις «χαμένες πατρίδες» τους, όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 36 στο αναθεωρημένο Σύνταγμα της ΠΓΔΜ. Κοντολογίς η συζήτηση περί ιστορίας και ταυτοτήτων εντός του πλαισίου της συμφωνίας είναι ατελέσφορη και ασύμφορη. Σφετε-

ρισμός Όλα αυτά, ασχέτως των συναισθημάτων που προκαλούν, δεν είναι οι κύριοι λόγοι που είμαστε αντίθετοι στη συμφωνία των Πρεσπών. Είμαστε αντίθετοι όχι γιατί η υπογραφή του υπουργού των Εξωτερικών αδυνατεί να αποτρέψει με πειστικό τρόπο τον σφετερισμό ευαίσθητων ιστορικών δεδομένων, αλλά γιατί επιτρέπει ρητά αυτόν τον σφετερισμό όχι γιατί αδυνατεί να συμβιβάσει τα ασυμβίβαστα, αλλά γιατί καταφεύγει σε λογικούς ακροβατισμούς, ώστε να μας πείσει πως το πέτυχε. Είμαστε αντίθετοι όχι γιατί η ελληνική κυβέρνηση διαπραγματεύθηκε, αλλά γιατί αδυνατεί να κατανοήσει ποια πράγματα είναι αδιαπραγμάτευτα. Αδυνατεί να κατανοήσει την ευαισθησία των πολιτών της για την ιστορική τους κληρονομιά, μια ευαισθησία που νοσηματοδοτείται σε πολλές συνταγματικές διατάξεις και έρχεται ως συνέπεια δύο αιώνων δημόσιας εκπαίδευσης. Είμαστε αντίθετοι, τέλος, λόγω της ασυνέπειας σε μια εθνική γραμμή, η οποία προσδιόρισε την εσωτερική πολιτική και τη διεθνή θέση της χώρας για 25 χρόνια με τεράστιο κόστος, σε μια γραμμή η οποία συστράτευσε σχεδόν το σύνολο της κοινής γνώμης. Κι αν το πρόβλημα είχε «κακοφορμία», όπως έγραψε πρόσφατα ο τ. υπουργός των Εξωτερικών, ποιος αποφάσισε ότι ο «ακρωτηριασμός» ήταν η δέουσα λύση για την Ελλάδα; Το κράτος μας αντιφάσκει με τον εαυτό του, χωρίς να προτείνει μια βιώσιμη εναλλακτική λύση, ενώ η κυβέρνηση έχει εναποθέσει τη δυναμική της συμφωνίας στις μελλοντικές επιλογές των Σκοπίων. Βασίλης Κ. Γούναρης, Α.Π.Θ. Μάνος Καραγιάννης, King's College London. Σταύρος Κάτσιος, Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Ιωάννης Σ. Κολιόπουλος, Α.Π.Θ. Κώστας Α. Λάβδας, Πάντειο Πανεπιστήμιο. Δημήτρης Ξενάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης. Δημήτρης Σκιαδάς, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Άγγελος Συρίγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο. Μιχάλης Ι. Τσινιτσιζέλης, Ε.Κ.Π.Α. Κώστας Υφαντής, Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ι. Κ. Χασιώτης, Α.Π.Θ. Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Ε.Κ.Π.Α.